

СТАНОВИЩЕ

От доц. Д-р Евгения Петрова Димова, д.м.
Катедра „Физиотерапия, рехабилитация и морелечение“
Факултет по обществено здравеопазване
Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна

относно

дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен
„Доктор“ в област 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление
7.1. Медицина, по научната специалност „Физиотерапия, курортология и
рехабилитация“, подготвен от

Д-р Дафина Велинова Бачева-Чаушева,
докторант към Катедра „Физиотерапия, рехабилитация и морелечение“
Факултет по обществено здравеопазване
Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна

Тема на дисертационния труд:

“РЕХАБИЛИТАЦИЯ ПРИ ПАЦИЕНТИ С БЕЛОДРОБНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ В УСЛОВИЯ НА ПАНДЕМИЯ, ПРИЧИНЕНА ОТ КОРОНАВИРУС SARS-COV-2”

Основание за изготвяне на становището: Със заповед на Ректора на МУ-Варна N P-109-124/28.03.24г. съм определена да участвам със становище по защитата на д-р Дафина Бачева

1. Актуалност на проблема

Дисертационният труд на д-р Дафина Бачева е посветен на предизвикателствата, пред които са изправени здравните специалисти и в частност специалистите по физикална и рехабилитационна медицина, свързани с белодробните заболявания, причинени от коронавирус SARS-CoV-2 и техните усложнения.

Протичането на тези заболявания е нетипично и вариативно, с широк спектър от симптоми, от липса на такива до тежки пневмонии, остра дихателна недостатъчност и фатален изход. Това прави изключително трудно формулирането на универсални правила за терапевтичен подход.

Новите предизвикателства пред специалистите по физикална и рехабилитационна медицина са свързани с необходимостта от адаптиране на терапевтичните методи към индивидуалните нужди на всеки пациент, внимателното преценяване на рисковете и ползите от всяка терапевтична

процедура, спазването на строги хигиенни протоколи и оказване на емоционална подкрепа на пациентите, които се борят с последиците от COVID-19.

Пандемията наложи адаптиране на рехабилитационните програми, за да се гарантира безопасността на пациентите и персонала. Възникна необходимостта от използване се виртуални платформи, дистанционен мониторинг и индивидуални подходи, съобразени с нуждите на всеки пациент.

Въпреки трудностите, физиотерапията остава важен инструмент за възстановяване на пациентите, преболедували COVID-19. Чрез изготвяне на функционална оценка, разработване на рехабилитационни програми, програми за образование и подкрепа, както и чрез сътрудничество с други специалисти, физиотерапевтите играят ключова роля за подобряването на белодробната функция, двигателните възможности и качеството на живот на пациентите, преболедували COVID-19. Продължаващата нужда от рехабилитация извън условията на пандемия се обуславя от факта, че COVID-19 може да причини трайни увреждания на както на белите дробове, така и на други органи и системи, дори при пациенти с леки симптоми. Необходимостта от рехабилитация извън условията на пандемия не намалява, предвид нарастващия брой пациенти с пост-COVID усложнения. Очаква се дългосрочните последици от COVID-19 да окажат влияние върху здравните системи в продължение на години. Рехабилитацията ще играе ключова роля в справянето с тези последици и подобряване на качеството на живот на пациентите.

2. Формулиране на целта и задачите:

Целта на дисертационния труд е ясно формулирана - оценка на ефективността на дихателната рехабилитация при хоспитализирани пациенти с COVID-19 пневмония и дихателна недостатъчност по отношение на клиничното протичане, влиянието върху качество на живот и психо-емоционалния статус.

Задачите са 6 на брой, формулирани ясно и правилно и отговарят на целта на проучването.

Налице е актуалност на проблема, разработен в дисертационния труд в научно и научно-приложно отношение.

3. Структура на дисертацията:

Дисертационният труд има класическа структура, съдържа 187 стандартни страници и е онагледен с 32 таблици, 23 фигури, и съдържа 6 приложения.

4. Литературна осведоменост на докторанта

Литературният обзор на дисертационния труд е изложен на 70 страници и показва познаване на дискутираната проблематика. Обзорът завършва с логични, прецизно формулирани изводи. Библиографията се състои от 360 литературни източници, от които 7 са на кирилица и 353 на

латиница

5. Методика и дизайн на научното изследване:

Научното изследване е проспективно. За целите му са проследени общо 124 пациента с рентгенографски и компютърно-томографски потвърдена двустранна пневмония и дихателна недостатъчност, причинена от Sars-Cov-2 вирус. 62 от пациентите са включени в група, която наред със стандартното лечение провежда дихателна рехабилитация – изследвана група. Паралелно е проследена контролна група от 62 пациента, които са провели стандартно лечение, без дихателна рехабилитация.

Спазени са всички етични принципи и правила за медицински изследвания върху хора.

Д-р Дафина Бачева е избрала адекватни съвременни статистически дескриптивни и графични методи, позволяващи получаване на съответстващ отговор на поставените в дисертационния труд задачи и направата на валидни изводи и заключения.

Данните от проучването са въведени и анализирани с SPSS, версия 25 (IBM, Armonk, САЩ), Jamovi версия 2.4.11, Excel 2010.

6. Съответствие между целта, резултатите и изводите:

Собствените резултати и обсъждането са представени на 31 страници с добре онагледени таблици и фигури, които заедно със статистическите анализи следват хода на поставените задачи. Анализът на резултатите показва уменията на докторантката за оценка и анализ на информацията и на получените данни. Дисертационният труд завършва с 7 ясно и конкретно формулирани извода, логически следващи поставените задачи. Направените изводи отразяват коректно анализа на резултатите и отговарят на поставената цел.

7. Приноси на дисертационния труд

Посочени са 3 теоретико-методологични и 3 практически приноса на дисертационния труд, които са обективни и произтичат от получените резултати.

Представено е първото проучване в България за ефективност на дихателната рехабилитация за пациенти с COVID-19 в острата фаза на заболяването в болнични условия. Доказана е необходимостта от ранно начало за рехабилитация на пациенти с умерено и тежко протичане на заболяването COVID-19 и е мотивирано провеждането на последващи физиотерапевтични интервенции за пациенти, преживели тежка COVID-19 пневмония.

За първи път у нас е въведена структурирана програма за рехабилитация при пациенти с умерено и тежко протичане на пневмония, причинена от COVID-19.

Създаден е примерен алгоритъм за рехабилитация на пациенти в острата фаза на COVID-19.

8. Автореферат:

Авторефератът е написан на 87 страници и обобщава синтезирано представеното в дисертационния труд, както и постигнатите резултати и приноси.

9. Публикации и участия в научни прояви по дисертационния труд

Във връзка с дисертацията са представени 2 нерепубликаторски пълнотекстови публикации, в една от които д-р Бачева е единствен автор, което покрива необходимите количествени критерии.

10. Критични бележки и препоръки:

Нямам критични забележки. Препоръка: да се поддържа по-добра публикационна активност, да се публикуват всички резултати, свързани с дисертационния труд. Да се повиши научната активност на докторанта в регионални, национални и международни научни форуми с доклади, постери или научни съобщения. Създаденият алгоритъм за рехабилитация на пациенти в острата фаза на COVID-19 да получи повече гласност и да бъде адаптиран към пациенти с други заболявания на дихателната система, протичащи с дихателна недостатъчност.

11. Лични впечатления от кандидата

Д-р Дафина Бачева е колега със задълбочени познания в областта на медицината и конкретно в областта на физикалната и рехабилитационната медицина, умееща да общува ефикасно с пациентите, да печели тяхното доверие и да им предоставя ясна и разбираема информация. Тя се придържа към високи етични стандарти и действа винаги в най-добрия интерес на пациента. Като началник на Отделението по рехабилитация винаги носи отговорност за своите действия и решения. Умее да работи в екип с останалите колеги и с други медицински специалисти, да ги мотивира и да осигурява най-доброто лечение за пациентите. Д-р Бачева се е доказала като добър професионалист и организатор. Притежава набор от качества, които я правят ценен член на екипа и ѝ позволяват да предоставя качествено медицинско обслужване.

Заклучение:

Представеният дисертационен труд на Д-р Дафина Велинова Бачева-Чаушева на тема *“Рехабилитация при пациенти с белодробни заболявания в условия на пандемия, причинена от коронавирус SARS-COV-2”* е с ясно формулирани цел и задачи, коректни и добре обосновани изводи и оригинални теоретико-методологични и практически приноси. Представеното проучване е задълбочено и научно издържано. Показва способностите на докторантката за събиране и анализиране на научна информация.

Представените материали отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в МУ – Варна.

Въз основа на горепосоченото, оценявайки дисертационния труд на д-р Дафина Бачева-Чаушева и нейните комплексни проучвания, резултати и оригинални приноси с научна и практическа значимост, препоръчвам на членовете на многоуважаемото научно жури да бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор“ на Д-р Дафина Велинова Бачева-Чаушева за дисертационния *“Рехабилитация при пациенти с белодробни заболявания в условия на пандемия, причинена от коронавирус SARS-COV-2”*.

20.04.24г.
Варна

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

Доц. д-р Евгения Владева, д.м.